

název práce:

Pozorování a jeho popis

jméno doktoranda:

MgA. Roman Štětina

jméno školitele:

prof. MgA. Tomáš Vaněk

jméno konzultantky:

Mgr. art Magdaléna Stanová Ph.D.

rok odevzdání:

2025

název školy

Akademie výtvarných umění v Praze

Část disertační práce odevzdávám prostřednictvím platformy Research Catalogue:

Roman Štětina, 'Pozorování a jeho popis', Research Catalogue (2025) <https://www.researchcatalogue.net/view/3398066/3398637/0/0> [accessed 11/02/2025]

doi: <https://doi.org/10.22501/rc.3398066>

Tištěné přílohy disertace (publikace *Centones a Velké*), každou ve třech kopiích, jsem odevzdal 11. 2. 2015 na studijní oddělení.

abstrakt:

(CZ)

Předmětem mého výzkumu je ekfráze – detailní obrazný popis, který svou přesvědčivostí vyvolává ve čtenářově či posluchačově mysli vizuální představy nebo jiné multisenzorické, emocionální a estetické prožitky.

Prostřednictvím setkání a rozhovorů s lidmi z různých oborů se snažím přiblížit roli popisu napříč historií i rozličnými oblastmi lidské činnosti. Zkoumám, jak se měnilo postavení popisu coby kdysi esenciálního stavebního prvku rozhlasových pořadů. Dále jeho význam a užití jako jedné z prvních forem reprodukce umění, analytického kunsthistorického nástroje nebo nedílné pomůcky při interpretaci výtvarných děl. Zaměřuji se také na jeho aplikaci v podobě promptu pro generátory obrázků založených na strojovém učení a trénování neuronových sítí. A věnuji prostor také úloze popisu v životě nevidomých a zrakově hendikepovaných i jeho funkci jako klíčového nástroje v psychoterapeutické praxi.

Podstatnou součástí práce tvoří sdílení konkrétních pedagogických postupů při výuce umění v intermediálním ateliéru na Akademii výtvarných umění v Praze (AVU) a v kurzu intermediální přípravy tamtéž. V tomto prostředí, kde se často pohybujeme mezi médii, hraje ekfráze zásadní roli – umožňuje překlenout mezeru mezi slovy a obrazy, respektive plní roli žánru prostředkujícího mezi médii.

V závěru disertační práce prezentuji vlastní umělecký audit v podobě autorské knihy. Zároveň uvádím sbírku ekfrází převážně fiktivních uměleckých děl, které jsem během svého výzkumu nashromáždil od studujících a vyučujících na AVU.

(EN)

My research topic is the ekphrasis, i.e., a detailed figurative description that, with its conclusiveness, evokes visual images or other multisensory, emotional and aesthetic experiences in the reader's or listener's mind.

Through meetings and interviews with people from different disciplines, I try to approach the role of description throughout history and various areas of human activity. I examine how the notion of description as a historically essential building block of radio programmes has changed. Furthermore, the emphasis is put on its importance and use as one of the first forms of art reproduction, as an analytical tool for art historians or as a crucial device for artwork interpretation. I also focus on its application in prompting of image generators based on machine learning and neural network training. And I also consider the role of description in the lives of the blind and visually impaired as well as it being a key tool in psychotherapy.

A substantial part of the work is dedicated to the dissemination of specific pedagogical practices in teaching art in the Intermedia Studio at the Academy of Fine Arts in Prague (AVU) and in the intermedia preparatory course there. In this environment, where we often switch between various media, the ekphrasis has a crucial role. It allows us to bridge the gap between words and images, or rather it represents a genre that mediates between the given media.

In the conclusion of my dissertation, I present my own artistic audit represented by my artist's book. At the same time, I present a collection of ekphrases of mostly fictional works of art that I collected from students and teachers at the Academy of Fine Arts during my research.

klíčová slova:

(EN)

ekphrasis, description, teaching artist, teaching method, improvisation, visualization, interpretation, intermediality, remediation, radio, media history, AI, prompt

(CZ)

ekfráze, popis, vyučující umělec, výuka umění, improvizace, vizualizace, interpretace, intermedialita, remediace, rádio, rozhlas, historie médií, AI, prompt

Prohlášení o míře a způsobu využívání AI nástrojů

V průběhu tvorby této disertační práce jsem využíval nástroje umělé inteligence jako podpůrný prostředek v několika oblastech. Konkrétně jsem AI aplikace použil:

- jako vyhledávací nástroj
- pro základní převod mluveného slova na text při přepisu nahrávek
- pro základní překlad některých textů z cizích jazyků do češtiny
- pro generování obsahu, který je zřetelně označen a u kterého to má své opodstatnění (4. kapitola)
- ve velmi omezené míře také pro některé jazykové korekce a stylistickou úpravu vlastního textu

AI jsem nevyužil jako nástroj pro generování celých textových pasáží.

V Praze 11.2. 2025

MgA. Roman Štětina